

Σεμινάριο: «Νοσηλευτική Εκπαίδευση Μονάδας Εντατικής Θεραπείας»

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Ελληνικής Εντατικής Θεραπείας του Νοεμβρίου του 2012¹, κατά την τριετία 2010-2012, 469 νοσηλευτές τοποθετήθηκαν στις ΜΕΘ ενηλίκων των κρατικών νοσοκομείων που υπέβαλαν στοιχεία. Οι 197 εξ' αυτών διορίστηκαν με σύμβαση αορίστου χρόνου ενώ ορισμένος ήταν ο χρόνος των υπολοίπων 272. Το σύνολο των νοσηλευτών που υπηρετούσαν στις ΜΕΘ ήταν 1307. Περισσότερο αναλυτικές πληροφορίες λείπουν, όπως πχ ποια είναι η προϋπηρεσία σε ΜΕΘ των νεοδιοριζόμενων νοσηλευτών, ωστόσο το ύψος του ποσοστού των νεοτοποθετούμενων είναι αρκετά υψηλό ώστε κάποιος να υποθέσει ότι σημαντική αναλογία των νοσηλευτών ΜΕΘ στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα φείδονται επαρκούς εμπειρίας νοσηλευτικής φροντίδας του βαρέως πάσχοντος. Ενισχυτική της ορθότητας της υπόθεσης, είναι άλλωστε και η κοινή εμπειρία της συνεχούς εναλλαγής του προσωπικού μεταξύ των επαγγελματιών της εντατικής θεραπείας.

Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η δημόσια συζήτηση σχετικά με την αναγκαιότητα ή μη της 24ώρης παρουσίας εντατικολόγου στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας έχει ξεκινήσει. Στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου της Pennsylvania, πραγματοποιήθηκε πρόσφατα μία ελεγχόμενη τυχαιοποιημένη μελέτη² σκοπός της οποίας ήταν να απαντήσει το ερώτημα αν η παρουσία εντατικολόγου κατά τη διάρκεια του βραδινού ωραρίου, επιπροσθέτως της παρουσίας ειδικευόμενων και νοσηλευτών προσέφερε όσον αφορά τη μείωση του μέσου χρόνου νοσηλείας των ασθενών. Τέτοια συσχέτιση δεν ανευρέθηκε και σαν αποτέλεσμα εγκαταλείφθηκε, τοπικά, η πρόθεση ολοήμερης στελέχωσης του τμήματος με εξειδικευμένο εντατικολόγο. Σε μία άλλη μελέτη, αναδρομική τη φορά αυτή³, εξετάσθηκε η έκβαση των ασθενών σε 12 ΜΕΘ με βραδινή παρουσία εντατικολόγου σε σχέση με 37 ΜΕΘ με διαφορετικό πρότυπο στελέχωσης (παρουσία ειδικευόμενου ή μόνο νοσηλευτών). Η νυκτερινή παρουσία εντατικολόγου απεδείχθη αποτελεσματικότερη μόνο στις Μονάδες εκείνες, στις οποίες η πρωινή παρουσία εξειδικευμένου ιατρού Εντατικής Θεραπείας ήταν περιορισμένη. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δεδομένης της σχετικής έλλειψης εντατικολόγων, ίσως θα ήταν σκόπιμη η αξιοποίησή τους σε θέσεις εντατικής θεραπείας κατά το πρωινό ωράριο, αφήνοντας την κάλυψη της ΜΕΘ στους ειδικευόμενους ιατρούς και τους νοσηλευτές κατά το υπόλοιπο της ημέρας.

Ο συγκερασμός αυτών των δεδομένων ίσως οδηγήσει, υπό την πίεση της οικονομικής κρίσης σε μία καινούρια πραγματικότητα, όσον αφορά τη λειτουργία των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας στην Ελλάδα: νέοι και σχετικά άπειροι νοσηλευτές να καλούνται να αναλαμβάνουν όλο και περισσότερες ευθύνες όσον αφορά τη φροντίδα των βαρέως πασχόντων. Και βέβαια είναι

αυτονόητο ότι εντός αυτών των αναδιαμορφωμένων συνθηκών, η ανάγκη για συνεχιζόμενη νοσηλευτική εκπαίδευση και εξειδίκευση στην περίθαλψη των κρίσιμωσ ασθενών, καθίσταται επιτακτικότερη από ποτέ.

Με αυτές τις σκέψεις υπόψη, και υπό την πίεση ενός συνεχώς εναλλασσόμενου νοσηλευτικού πληθυσμού η Μονάδα Εντατικής Θεραπείας της Α' Πνευμονολογικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, υιοθέτησε από το 2010 ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης νέων νοσηλευτών στη νοσηλευτική φροντίδα των βαρέως πασχόντων. Ο πρωταρχικός σκοπός του προγράμματος αυτού ήταν καθαρά λειτουργικός και αφορούσε την όσο το δυνατόν ταχύτερη ένταξη νέων νοσηλευτών στη λογική της Εντατικής Θεραπείας και την απρόσκοπτη λειτουργία ενός αναπτυσσόμενου τμήματος.

Κατά ευτυχή συγκυρία, το Τμήμα Νοσηλευτικής Α' του ΤΕΙ Αθηνών και η Ελληνική Εταιρεία Νοσηλευτικής Έρευνας και Εκπαίδευσης μοιράζονται τις ίδιες απόψεις, και από κοινού οι τρεις αυτοί φορείς συνδιοργανώνουν πλέον το Σεμινάριο υπό τον τίτλο: «Νοσηλευτική Εκπαίδευση Μονάδας Εντατικής Θεραπείας (NEMETH)». Η βασική φιλοσοφία του προγράμματος παραμένει σταθερή, και αφορά την ταχεία κατάρτιση νέων νοσηλευτών ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης Εντατικής Θεραπείας. Ως εκ τούτου απευθύνεται κυρίως σε νοσηλευτές χωρίς ιδιαίτερη προηγούμενη εμπειρία, οι οποίοι ήδη εργάζονται ή ενδιαφέρονται να εργασθούν σε ΜΕΘ, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται και νοσηλευτές με μεγαλύτερη προϋπηρεσία.

Το εγχείρημα βρήκε μεγαλύτερη του αναμενομένου ανταπόκριση στο νοσηλευτικό χώρο, καθώς τόσο στην πρώτη (2011-12) όσο και τη δεύτερη (2012-13) χρονιά της διοργάνωσής του εξήντησε τον προβλεπόμενο αριθμό των 50 συμμετοχών, ενώ σύμφωνα με τη γνώμη των συμμετασχόντων ανταποκρίθηκε στις ποιοτικές τους απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, η συνέχισή του καθίσταται ηθικά υποχρεωτική για εμάς και μέσω του κειμένου αυτού αναγγέλλουμε τη διοργάνωση της 3^{ης} NEMETH για την περίοδο 2013-14, την οποία και θεωρούμε ορόσημο καθώς πρόθεσή μας είναι ο πολύπλευρος εμπλουτισμός της παρεχόμενης εκπαιδευτικής εμπειρίας, ελπίζοντας παράλληλα ότι με τον τρόπο αυτό συμβάλλουμε στην προαγωγή της σύγχρονης Ελληνικής Εντατικής Θεραπείας.

** Ο αναγνώστης μπορεί να αναζητήσει περισσότερες πληροφορίες για τη διοργάνωση της 2^{ης} NEMETH στους εξής ιστοτόπους:*

<http://gpa485.wix.com/icuseminar> και <http://www.eenee.gr/nemeth2013.html>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ελληνική Εταιρεία Εντατικής Θεραπείας. Βάση Δεδομένων για τις Ελληνικές Μονάδες Εντατικής Θεραπείας Ενηλίκων. 2012 ;Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.icu.gr/Pdf/2013_01_26/adults_final_cor.xlsx (Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 19 Ιουνίου 2013).
2. Kerlin MP, Small DS, Cooney E, et al. A Randomized Trial of Nighttime Physician Staffing in an Intensive Care Unit. *N Engl J Med* 2013; 368(23):2201-9.
3. Wallace DJ, Angus DC, Barnato AE, Kramer AA, Kahn JM. Nighttime intensivist staffing and mortality among critically ill patients. *N Engl J Med* 2012;366(22):2093-101.

Ποντίκης Κωνσταντίνος,

Παθολόγος – Εντατικολόγος,
Μονάδα Εντατικής Θεραπείας
Α' Πνευμονολογική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών,
ΝΝΘΑ «Η Σωτηρία»